

A. GİRİŞ-AÇIKLAMALAR

Ankara, ülkede planlama felsefesinin hayat bulduğu, Başkent olduğu tarihten bu yana planlama geleneği ile gelişme eğilim ve kararlılığının en üst düzeyde kendini gösterdiği, Türkiye Cumhuriyetinin Başkentidir. Başkent, Anadolu için hep umutların aynası, modern-çağdaş dünyanın temsili, beklentilerin simgesi olagelmıştır. Planlama geleneğinin hayata geçişinde, planlama literatürüne giren özgün ve türünün çoğu kez ilk örneğini oluşturan planlama çalışmalarında, hep Ankara'nın planlamaya, kentsel değerlere sahip çıkan, bunları önemseyip, yücelten, geliştiren bilinç ve eğitim düzeyi, kararlılığı ve kentin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel değer ve özgünlükleri hakim olmuştur.

Cumhuriyet dönemiyle Ülke için önemi anlaşılan ve çeşitli uygulama arayışlarına girilen kent planlama deneyimlerinin başladığı kent olarak Ankara, planlı gelişebilme yönündeki kararlılığını, yoğun göç baskısı altında ezildiği yıllarda dahi korumaya çalışmış, çoğu kez halk arasında "düzenli kent" "başkent" sözleriyle ifadesini bulan ancak bir çok güçlük ve açmaz ile sürekli zedelenen bir planlama deneyimini yaşayagelmıştır.

Bu nedenle, Ankara'da bugün sürdürülen üst ölçek planlama çalışmasını, Kanun ile zorunlu tutulan bir gerekliliğin yerine getirilmesi olarak algılamak olanaklı değildir. Ankara, planlama kuram ve uygulamasının önemli sorun-açmaz ve saldırılar yaşadığı bu dönemde de, gerçekleştirmeye çalıştığı üst ölçek planlama çalışmasını, Kanun'un tanımladığı bir zorunluluğu yerine getirecek sığlık ve sınırlılıkta ele almamıştır. Aksine, planlamayı ve uygulamasını, kentsel arsa rantlarının dağıtımına indirgeyen piyasa mekanizması koşullarında, böylesi bir planlama çalışmasının, toplumsal, kentsel çerçevede stratejik öncelik ve anlayışlarla biçimlenmesi halinde, kente ve kentsel, çevresel, doğal, kültürel değerlere sahip çıkılması bağlamında çok doğru bir yere oturabileceği tespiti, bu planlama çalışmasının çıkış noktasını oluşturmuştur.

Bu çalışmaya başlarken, Ankara'nın planlama bağlamında ve kentsel yaşam içinde ağırlaşan sorunlarını doğru ve yerinde tespit edebilmek kadar, bundan önce bu süreçlerin nasıl kurgulandığını anlamak ve bir planlama çalışmasını Ankara'nın planlama geleneği içerisinde sağlıklı bir yere oturtabilmek de önemli görünmektedir. Planlama çalışmasını sıradan bir kentte, sıradan bir imar planı üretebilme noktasına indirgenmiş bir süreç olarak ele almamak için, planın denetleyebileceği kadarını tasarlayıp, denetim mekanizmalarını sağlıklı kurup, yerinde uygulama ilkeleri tanımlayacak bir çerçevenin önceki deneyim ve planlama süreçleriyle etkileşen biçimde kurgulanması, planın yaşayan bir belge olabilmesi anlamında yaşamsal bir öneme sahiptir.

Bu arayışın yerine getirilmesinde, Başkent'in daha önceki planlama deneyim süreç ve sonuçlarının da detaylı olarak algılanıp çözümlenmesi anlamında bir çalışma yapılması gerekli görünmektedir. Ankara'nın Lörcher, Jansen, planları ile başlayan bütüncül bir anlayışla planlı gelişme eğilim ve geleneği, kentin en yoğun göç aldığı 50'li yıllarda Yücel-Uybadin Planı ile sürmüş, ülke planlama literatürüne kapsamlı planlama süreci ve uygulamasının en iyi örneklerinden biri olarak geçmiş Ankara 1990 Nazım Planı ile devam etmiştir. 1980 sonrası ülkede ve kentlerimizin tümünde yaşanan hızlı "serbestleşme" eğilimlerinin patlamaya ulaştırdığı kentsel çevre sorunlarının giderilmesi arayışlarında, hava kirliliği sorununa çözüm bulabilmek, ülkede ilk kez Ulaşım Ana Planı üretebilmek amaçlarıyla gerçekleştirilen 2015 Planlama çalışması ile ülke planlama literatürüne "Yapısal Plan" anlayışını yerleştiren Ankara, onaylanamayan bu planın belediye sınırları ile sınırlanmayarak tanımladığı "desantralizasyon" sürecini ise, gerçek bir odak yaratma-desantralize olma anlayışı ile yaşayamamış, hızlı bir kentsel yayılma-dağılıma sürecinin sancı ve sorunlarıyla giderek daha fazla yüzleşir hale gelmiştir.

1990 yılında projeksiyon yılı tamamlanan ancak halen yeni bir bütüncül üst ölçek onaması yapılmadığı için yürürlükte olan 1990 Nazım Planı sonrası, 2015 Yapısal Plan Şemasının Ulaşım Ana Planını yönlendirdiği ancak onaylı üst ölçek plan belgesi haline gelemediği süreç, 1990'lı yıllardan itibaren 2025 yılını hedefleyen bir üst ölçek planlama çalışmasının Ankara Büyükşehir Belediyesinin gündemine girmesine yol açmıştır. Anılan yıllar itibarıyla Ankara için çok önemli bir analitik etüd üretme ve envanterleme boşluğunu da dolduran bu çalışma onaylanmasa da, kentin gelişme süreci ve planlama pratiği içerisinde kritik bir yer tutmaktadır. Kentsel gelişme ve planlamanın, arsa spekülasyonları ile yönlendirildiği ve emlak pazarının en önemli sermaye üretim aracı haline geldiği bir dönemde de, tüm sorun ve açmazlarına karşın, Ankara'da, ülkenin bir çok kentinde olmayan bir üst ölçek plan üretebilme arayışı olduğunu ifade etmek gerekir.

Bir kısmı onaylanmasa da Ankara'da sürekli bir üst ölçek plan üretme arayışı olduğu görülmektedir. Bu gereklilik son yıllarda daha önce olmadığı kadar çok boyutlu önem ve anlamlar kazanmış görünmektedir. Kentin yerleşik alanında ağırlaşan sorunlar, kent çevresinde belde belediyelerince üretilmiş, Büyükşehir bütününden kopuk, devasa sorun alanları tanımlayabilecek abartılı nüfus projeksiyonlarına oturan planlar, üst ölçek bağlayıcılığı olmadığı için giderek kentin her bir bölgesinde her tür gelişme eğilim ve spekülasyonlarının arttığı bir yapı, kenti bütününden algılayıp, parçaları bağlamında süzecek, derinlikli bir üst ölçek planlama çalışmasına duyulan gereksinimin her zamankinden daha fazla kritik bir hal almış olduğuna işaret etmektedir. Bu gereklilik, akademik ve mesleki çevrelerce sürekli dile getirilmektedir. Böylesi bir üst ölçek planın üretilmediği süreçte, kentin çok hızlı ve kontrol edilmesi güç bir yayılma-saçılma ile, hemen her yön ve koridorda bir dizi spekülasyona konu olabildiği de ortadadır.

İşte bu nedenlerle, gerek bir planlama gelenek ve sürecinin bir parçası olarak, gerekse kentsel gelişme sürecinde yaşanan ve kronikleşen sorunların algılanıp, müdahale biçimlerinin geliştirilebilmesi bağlamında, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, Türkiye Cumhuriyetinin 100. yılında ülkeye ve Cumhuriyete yakışacak, kronikleşme eğilimindeki sorunlarını aşmış, diğer ülke kentlerine örnek olma güç ve potansiyelini pekiştirmiş "Başkent Ankara"yı oluşturabilme sürecinde çok büyük bir kırılma noktası oluşturmaktadır.

Bu bilinç ve plana yüklenen bu anlam, 5216 Sayılı Kanun uyarınca hazırlanan 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planının çok özel seçimler ve arayışlar ile özgün bir yaklaşım üretmesini de zorunlu kılmaktadır.

A.1. PLANLAMA YAKLAŞIMI

PLAN FELSEFESİ

Bir yandan Dünya genelinde artan nüfusun sürekli büyüyen ve çeşitlenen gereksinimleri, diğer yandan da hızla gelişen teknolojiler ve üretilen yenilikler, insan yaşamı, bu yaşamın Dünya genelinde çok büyük bölümünün geçtiği kentler ve giderek tüm yerleşimler için, doğa ile ciddi gerilim ve patlamalar üreten bir süreç oluşturagelmıştır. Uygarlık tarihi boyunca yürütülen mücadele, doğayla birlikte değil, doğaya rağmen sürdürülmeye çalışıldığında ciddi sorun ve açmazları da üretmektedir.

Ülkemiz ve kentlerimiz bu sürecin sonuçlarını bir çok dünya kenti gibi, doğal afetlerde, küresel ısınma süreç ve sonuçlarında, su sorununda, hava kirliliğinde vb. bir çok olayda yaşayabilmektedir. Bu nedenle insanlığın ve doğal dengenin devamlılığı bağlamında, insan ile doğanın ilişkisini sağlayacak ve kentsel, yarı kırsal ya da kırsal yaşamı kurgulayacak bir planlama çalışmasının, sosyal yaşamın, ekonomik etkinliklerin, doğal kaynakların kullanımında sistemlerarası dengeyi kurarak, uyumlu ve sürdürülebilir bir gelişmeyi tasarlaması gereği, her geçen gün daha özel önem gerektiren bir yere oturmaktadır.

Doğal çevre ve insan eli ile oluşturulan yapay çevre unsurları arasındaki gerilimin doğada yarattığı tahribatı azaltmak ve bunun oluşturduğu sonuçların yıkıcılığını engellemek anlamında yapay çevreye müdahale etmek, Ankara kentinin geleceğinin tasarlanması sürecinde göz ardı edilebilecek bir olgu değildir. Bu tespit, böylesi bir planlama çalışmasının arkasında yatacak en derin bakışın, **doğayı ve doğal değerleri tüketmeyecek, kendisini yenilemesine olanak verip, bunun mekanizmalarını tanımlayacak bir ilişkiler sistemi kurmak** noktasında düşünülenmesine yol açmıştır.

Bu nedenle öncelikle, doğanın kendisini yenileyebileceği ve insan eliyle yenilenebileceği çözüm arayışları, buna uygun müdahale biçimlerinin gerçekleştirilmesini, nüfusun doğal kaynak ve değerleri tahrip etmeksizin yaşamını sürdürebileceği bir yerleşim sistem ve deseninin oluşturulmasını, bunu engelleyen seçimlere müdahale edilmesini zorunlu hale getirmektedir. Bu anlayış, ekonomik etkinliklerde de sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde bir dengeyi oluşturma zorunluluğunu beraberinde getirmekte ve doğayı tahrip eden, kentleri, doğal çevreyi tüketen ekonomik faaliyetlerin sadece ekonomik değeri ile değil, kentsel, doğal, çevresel, kültürel içerik ve anlamları ile de değerlendiren, **"kullanım değeri"** ile de ele alınması gerekliliğini kaçınılmaz olarak ortaya koymaktadır. Bir başka deyişle, **doğaya, kente ve mekana kullanım değeri ve anlamıyla müdahale edilmesi**, bu planın doğayla birlikte yaşam ve sürdürülebilirlik ilkesi bağlamında da en temel çıkış noktalarından birisini oluşturmaktadır.

YENİ BİR PLANLAMA ANLAYIŞI

Doğal ve yapay çevre arasındaki ilişki ve dengenin kurgulanabilmesi anlamında planlama önemli bir yer tutmaktadır. **Planlamayı doğru anlamı ve gereklilikleri içerisinde ele alacak bir yaklaşım; ekonomik faaliyetlerin, piyasa mekanizmasının ve karar vericilerin sürekli çığneyeceği ve ölü doğmuş ya da kısa bir süre içinde güncelliğini ve anlamını yitirmiş, durağan bir "imar planı" üretilmemesini de zorunlu kılmaktadır.** Her ne kadar, yürürlükteki mevzuat, bu plan belgesinin adını, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı olarak tanımlamayı gerektirdiyse de, planın içeriğinin ve tanımladığı sürecin en sığ anlamı ile bir imar planı olmaması ilkesi, bu planın bir diğer temel yaklaşımıdır.

"Planlama, hedeflere ulaşabilmek üzere izlenecek yön, hat ve hareketin belirlendiği; aksiyon, aktivite, faaliyet ya da işlerin tanımlandığı, eylemli (pro-aktif, aktif) bir süreçtir. Planlama bu anlamda yaratıcı bir hizmet süreci olarak sadece hedefler ve/veya sorunların olası çözümleriyle değil, sorunları yaşayanların çözümleri benimsemesiyle ilgilidir. Bu bakımdan planlama, süreç

yönetimini konu alan ve kendisi bizzat süreç yönetimi olan bir uğraştır. Oysa ülkemizde planlama sadece hedef belirlemeye, sadece rüya görmeye, sadece ulaşılabilecek son durumları belirlemeye indirgenmiştir. Bu sürecin sonunda olması arzulanmış durumları görmek ve göstermek planlama olabilir mi? Önemli olan, belirlenen hedefe nasıl ulaşılabileceğinin programlanması, projelendirilmesi; hedefe ulaşmak için atılacak adımların gösterilmesi; adımları atacak olanların bu konuda ikna edilmeleridir (Bademli, 2002; 2005)¹”.

SÜREÇ YÖNETİMİ&TASARIMI

Bu nedenle, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, mevzuatın adını ve içeriğini tanımladığı çerçeve ile yetinmeyerek, **gerek felsefik yaklaşım, gerek temel ilkeler, gerek uygulama esasları ve hükümleri ve gerekse yeni uygulama araçlarıyla, kendisini yenileyebilen, durağan olmayan bir anlayış** geliştirmeye çalışmıştır. Bu planlama çalışmasının ruhu ve içeriği, katılıklar ve yasaklar tanımlayan ve denetleyebileceğinden daha fazlasını tasarlayan bir içeriğe oturtulmamıştır. Bu seçimin gereği olarak, böylesi bir üst ölçek planla, yapı nizamları, çekme mesafeleri belirlenmemiş, **bunun yerine plana ilişkin temel stratejik yaklaşım, temel ilkeler, kendisinden sonra yapılacak çalışmalar, bu çalışmalarda uyulması beklenen gereklilikler ortaya koyulmuştur.**

Bu gerekliliklerin hayata geçebilmesi için, plana dair yeni açılımlar geliştirilmesi gerektiği ortadadır. *“...İmar planları, gelecekte kentlerin ulaşacağı umulan ya da arzulanmış fiziksel durumlarını gösterir. Uygulayıcıların plan hedeflerini hep benimseyeceğini; mevcut işleyişlerin ise hedeflere ulaşmak için hep yeterli olacaklarını varsayar. Hedefleri biçimlendirmek ve dondurmakla da, başka vizyon, hedef ve biçimleri yasaklamış olur. Böyle bir pasif (yasakçı) ya da reaktif (negatif) planlama anlayış ve yaklaşımını 50-60 yıldır sürdürüyoruz. Yani plan, iş yapmak isteyenlere yol göstermek, yardımcı olunmak için değil, “evet yapabilirsin” ya da “hayır yapamazsın” diyebilmek için kullanılmaktadır!!! Kamunun öncelikle kendisi için, vizyon ve hedefleri belirlemesi, yapılması gereken işler ile izlenmesi gereken yöntem ve stratejileri tanımlaması gerekmez mi? Bunu yapmak yerine, tepeden inme, kentliyle ortaklaşmadan ve yasaklayıcı olarak yapılan planların, katılımcı, kentli sorunlarıyla ortaklaşan, strateji, program, proje ve uygulama kavramlarıyla donatılmış pro-aktif bir planlama anlayışıyla yenilenmesi gerekmektedir (Bademli, 2002; 2005)”*

Bu açılım, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı sonrası yapılacak işlerin çerçevesini de tanımlamıştır. Buna göre, 2023 yılının Ankara’sını tasarlamak, bu planın onaylanmasının ardından bitmiş bir planlama çalışması ile olanaklı değildir. Aksine, bu planlama çalışması sonrası yapılacak diğer planlar, oluşturulacak programlar, program alanları, projeler ve bunlarla bütünleşen **“sürecin tasarımı”**, bu planın kendisine tarif ettiği en önemli seçim ve yaklaşımlardan bir diğerini oluşturmaktadır. Bu sürecin tasarlanmasında, Sektörel Ana Planlar, havza ve koridor bazındaki planlama çalışmaları, kavramsal projeler, afetlere yönelik önlemler, kentsel tasarıma yönelik gereklilikler, plan sonrası için izleme ve değerlendirme programları, yeni, gerçekçi ve zengin uygulama araçlarının oluşturulması, stratejik bir anlam ve değer taşımaktadır.

GERÇEK SORUNSALLARA MÜDAHALE

Bu planın bir diğer önemli yaklaşımı da, meskun konut alanları ve yerleşik alanlar içerisinde giderek ağırlaşan ve ihmal edilemeyen sorun alanlarını tespit edip, buna yönelik müdahale biçimlerini geliştirebilme önceliğine oturmasıdır. Özellikle son 25 yılda, giderek artan biçimde yeni kentsel gelişme alanları bulmak ve yeni yerleşme alanları yaratmak bağlamında algılanıp uygulanan planlama pratiği, kentsel yaşam içindeki sorunlardan, yerleşik alanlarda her geçen

¹ Bademli, R. R., 2002;2005, “Ankara Kentsel Planlama İşliği Notları, Mart 2002-Haziran 2002, ODTÜ, “Kentsel Planlama ve Tasarım Öğrencilerine Notlar içinde”, ss.23-24, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Ankara.

² A.g.e

gün kronikleşen sorunsallardan koparılan planlama pratiği, kentlerdeki yaşam kalitesini arttıracak çözümler ve kentsel yaşamın sağlıklı bir niteliğe kavuşabilmesi anlamındaki gerekliliklerden uzaklaş(tırıl)mıştır. Ankara kentinin "batı koridoru"na açılımı anlamında kentsel gelişme sürecinin en stratejik kararlarından birini veren 1990 Nazım Planı'nın, düzenli ve düzensiz diye ikiye ayırdığı kentsel yerleşik alanlar, bir yandan yoğunlukları giderek arttırılmış onaylı planlar, bir yandan da gecekonduları "dönüştüren!" islah imar planları ile, yepyeni sorun alanları yaratan, güçleşen yaşam koşulları sunan ve müdahale sistematiği ve araçları yeterince geliştirilmeyen nitelikleri ile 2000'li yıllara ulaşmıştır. Yaşama ve çalışma alanlarının her alanındaki bu sorunlara çözüm üretme aciliyeti, **kentin temel önceliğinin yerleşik alanlar içindeki karmaşık sorunları belirleme, mekansal, sosyo-ekonomik eşitsizlikleri algılama, bunlara özel proje ve müdahale biçimleri geliştirme yaklaşımının**, planın temel yaklaşımlarından birisi olmasını beraberinde getirmektedir. Bu yaklaşım, onaylı planları birer belge olarak plan üzerine işleyen ve adeta "onaylı planların kolajı" niteliğinde bir plan üretilmesi yerine, tüm bu planlara ve bu planlarla oluşmuş çevrelere müdahale edilmesini, sorunlu planların revizyonuna ilişkin ilke ve açılımların geliştirilmesini, sorunlu kentsel yaşam alanlarına ilişkin yaşam kalitesini arttıracak, kentsel alt ve üstyapı sorunlarını çözebilecek farklı müdahale biçim ve önceliklerinin araştırılıp, üretilmesi yaklaşımının benimsenmesine yol açmıştır.

SAHİPLENME-KATILIM

2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, kendisinden sonra yapılacak tüm planlama ve uygulama çalışmalarında da, yukarıda vurgulanan yaklaşım, ilke ve hassasiyetler çerçevesinde, ufuk genişlikleri tanımlayacak, **kentlinin planlarla ortaklaşmasını sağlayacak mekanizmaları tanımlamayı, kenti sahiplenmeye dair bilincin, farkındalıkların yaratılmasını sağlamayı, katılım mekanizmalarını sağlıklı ve sürekli bir biçimde gerçekleştirip, sembolikliklerden çıkarmayı hedeflemektedir.** Bu amaçla bir dizi uygulama aracı ve kurumsallaşmalar yaratılması yönünde hedefler koyulmaya, yapılar oluşturulmaya çalışılmıştır.

Katılımın sahiplenme bilincinden, bilincin ise bilgiden kaynaklandığı noktasından hareketle, bu plan doğrultusunda hazırlanacak tüm Ana Plan ve her tür alt ölçekli Plan çalışmalarının toplumsal bir üretim kurumuna dönüşmesi amacıyla gerekli mekanizmalar tanımlanmalı ve kullanılmalı, kentlinin kendi yaşam çevrelerini belirleyen kararların sahibi olabilmesi için planlama sürecinin de parçası olması sağlanmalıdır. Planlama yetkisini kullanacak taraflar, bu aktif planlama anlayış ve yaklaşımı ile uyumlu bilimsel, teknik ve bürokratik tutumlar içinde, her tür tedbirin alınması ve gereken düzenlemelerin yapılmasını özellikle ve öncelikle önemsemelidir.

Buna göre, bu planla başlayan süreçte yapılacak tüm planlama çalışmalarında planlama süreci ile birlikte işleyecek aktif bir katılım mekanizmasının kurgulanması da ilgili tüm kurum ve kuruluşların çıkış noktası olarak tarif edilmektedir. Planlama sürecini öncesi, sırası ve sonrası olarak katılım bağlamında yorumlayacak ve plan kararlarının oluşumundan, ilanına ve uygulanmasına kadar etkin bir katılım mekanizması yaratarak, tüm süreci kamunun malı kılacak bir izlenim tercihi edilecektir. Bu amaçla katılım toplantıları, bilgilendirme amaçlı çalışma, etkinlik, duyurular, planların web sayfalarında ilan edilmesi vb. bunlarla sınırlı olmayan bir çok sahiplenmeyi arttırıcı mekanizmanın hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

YÖNTEM YAKLAŞIMI

Planın analiz sürecinin odaklandığı nokta ise, kente dair gerekli gereksiz tüm bilgi ve envanterlerin derlenerek, yüklü analitik etüdü elde etme ve çoğu kez anılan etüdü belgesi olup olmadığı konusunda derin endişeler taşınan bir plan belgesine ulaşma bağlamına oturtulmamıştır. **"Ankara'ya dair her ne varsa toplamak" bu planın analiz ve sentez aşamasında seçilmemiş bir yöntemdir.** Bunun yerine; Ankara kenti içi ve yerleşik alanlarında yoğunlaşan, yoğunlaşması beklenen sorunların çözümüne yönelik tespitleri yapabilmek, kentin yerleşik alanı yakın çevresindeki planlama sorunlarını görüp, gerekli

müdahaleleri gerçekleştirmek, kentsel, çevresel, doğal değerlere zarar verecek planlara ve uygulamalara kararlı-radikal müdahaleler üretmek, kentsel mekan içerisindeki eşitsizlikleri neden ve sonuçları ile ortaya koyarak tüm bunlara ilişkin ayrıntılı planlama süreçlerini, çözüm önerilerini tanımlamak ve yeni açılımlar geliştirmek noktasındaki bilgilere ulaşılması yönünde bir analiz yöntemi seçilmiştir.

Bu analiz yönteminin bir gereği ve sonucu olarak, 8500 km²'lik bir büyüklüğü kapsayan planlama alanı, **6 temel "planlama bölgesi"** bağlamında ele alınmıştır. Bu farklı koridor ve havzaların, kentin bütününe yönelik genellik ve ilişki biçimleri bağlamından koparılmaksızın tespit edilen tüm dinamik ve özgünlükleri, bölgelerin birbirine karşı göreceli üstünlük ve eşitsizliklerinin belirlenmesine ve buna yönelik müdahalelerin geliştirilmesine yol açmıştır. Aynı anlayış, kent içindeki mahallelerin ulaşım ve sosyo-ekonomik ilişkiler bağlamında birliktelikler sundukları **"bölgecikler"**in de, 2015 Planı ve Ulaşım Ana Planı tespitlerinin güncellenmesi suretiyle belirlenmesini beraberinde getirmiştir. Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki 740 mahalle ve 86 orman köyünden oluşan 826 birimin, 129 bölgecik içinde tanımlanarak analiz edilmesi, planlama bölgeleri içindeki sorun ve eşitsizliklerin de detaylı olarak belirlenebilmesini sağlamıştır. Bu metodolojik yaklaşım, planın odaklandığı sorun alanlarına ilişkin temel seçimlerle de bütünleşmektedir.

Bu planlama yaklaşımı, planın fiziki şemasını etkileyip biçimlendirdiği kadar onunla bütünleşen plan açıklama raporunun biçimlenmesinde, plana yönelik temel yaklaşım, ilkeler, uygulamaya yönelik çerçeve ve plan koşullarının oluşturulmasında da en önemli belirleyici olmuştur.

TEMEL SEÇMELER

Bu plan, yapılması sürecini belirleyen yasal zorunluluklar, yönetsel kısıtlar, planlama ekibinin kentin büyüklüğü ile kıyaslandığındaki küçüklüğü, Ankara için daha önce üretilmiş çalışmalar ve kenti bekleyen süreçler bağlamında, planın hazırlanması sürecinde bir dizi stratejik seçim yapmak durumunda kalmıştır. Buna göre;

1. Son 15 yılda Ankara kenti ekonomisinin üretim ekonomisinden kopan ve kent ekonomisini belirleyen unsurların özellikle son 5 yılda İstanbul'a ve diğer kentlere yönelen (diril)me eğiliminden kaynaklı sorunları aşacak sosyo-ekonomik açılımlar geliştirilmelidir. Bu ölçekte ve adı nazım plan olan bir çalışmanın kenti bu anlamda tek başına yönlendirebilecek bir belge olabilmesindeki sorunlar, kent ekonomisini geliştirecek temel ilkelerin belirlenip, diğer ilişkili çalışmalar ile bütünleştirilmesi yönünde bir seçim yapılmasını beraberinde getirmiştir.

2. Planın hazırlanması süreci, yukarıda açıklanmaya çalışılan kısıtlar uyarınca planın onayı ardından bitecek değil, Ankara'yı Cumhuriyetin 100. yılına hazırlayacak sürecin yönetim ve tasarımını bu plan ile başlatan bir biçimde yorumlamaya yol açmıştır. Eksik bilgi ile kesin sonuçlara ulaşmamak anlamında, yapılması gereken planlama süreçlerini tanımlamaya çalışan bu plan, Ana Planlar, Havza Planları, yeni uygulama araçları ile, sürecin tasarımına yönelik bir açılım geliştirilmesi gerekliliğini seçmiştir.

3. Kentin yerleşik alanlarında giderek kronikleşen sorunların, kentte planlama anlamında çözüm bulunması gereken en önemli husus olduğu tespitinden hareketle, bu sorunları algılayıp çözümlenecek müdahale biçimlerinin geliştirilmesi ilkelerinin belirlenmesi, bundan sonra geliştirilecek müdahale biçimleri ve uygulama araçlarının araştırılması bu anlamda yapılan en önemli seçmedir.

4. Kent bütünü ve yeni bağlanan belediyelerde onaylanmış planların oluşturduğu abartılı ve gerçeğe dış kapasitelerin tespit edilmiş olması, bu onaylı planları olduğu gibi kabul edip plana işleyen bir yaklaşım yerine, tarım topraklarına, havzalara, su kaynaklarına, orman alanlarına

yönlene bu planlara yönelik kapsamlı ve köktenci müdahaleler geliştirilmesi gerekliliğinin seçilmesine neden olmuştur.

5. Planın yöntem yaklaşımı açıklama raporunun oluşturulması bağlamında da özel bir biçim geliştirilmesi gerekliliğini doğurmuştur. Yasayla belirlenmiş 2 yıllık süre ve planlama ekibinin tanımlanmasından, planın hazırlanması sürecindeki katılımcı mekanizmaların işletilmesi anlamındaki güçlülere kadar bir çok sınırlılık, kapsamlı ve sadece veri üreten analitik etüdlerin üretilmesi yerine, toplanan bilgi, alınan kurum görüşleri ve verilerin planı yönlendirecek temel unsurlarının plana girdi olarak girebileceği yönetici nitelikli bir açıklama raporu hazırlanması seçimini beraberinde getirmiştir. Plan açıklama raporunun analitik unsurlarla birlikte yorumlanması, sentez aşamasının, kentin ve planın algılanmasına da katkıda bulunabilecektir. Plana ilişkin veri ve etüdlerin derlenerek kullanıcılara sunulması işinin sürece yayılması seçimi ise, koşul ve sınırlılıkların bir gereği ve zorunluluğu olarak durmaktadır.

A.2. AMAÇ, KAPSAM, DAYANAK

AMAÇ

2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı; insanlığın ve doğal dengenin devamlılığı bağlamında, doğal kaynakların kullanımında sistemlerarası "koruma-kullanma" dengesini kurarak, doğayı ve doğal, çevresel, kültürel değerleri tüketmeyecek, uyumlu ve sürdürülebilir bir gelişme modelinin mekanizmalarını tanımlayıp, yaşam kalitesi artmış, "daha yaşanabilir", "planlı" yaşam çevreleri sunan, "kentli hakları" nı tüm karar verme ve uygulama süreçlerine hakim kılarak, katılımcı bir kentsel yaşam ve yönetim yapısı içinde mekansal, sosyal ve ekonomik eşitsizlik ve dışlanma sorunları en aza indirilmiş, üretim ekonomisinin hakim olduğu, bilim, kültür, hizmet merkezi olarak "dünya kenti" Başkent Ankara'yı Cumhuriyetin 100. yılına hazırlayacak sürecin yönetilmesi ve tanımlanmasını amaçlamaktadır.

Bu amaçla, 1/25000 ölçekli 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı ile başlayan bir dizi plan, program alanı ve bunlarla bütünleşen iş-işlemler belirlenmiş ve tüm bunların hayata geçebilmesi yönünde oluşturulması gereken mekanizma ve uygulama araçları tanımlanmıştır.

Bu süreç, 5216 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile genişleyen Ankara Büyükşehir Belediye ve Mücavir Alan Sınırlarının tespitinin ardından, Ankara Büyükşehir Belediyesine yeni bağlanan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin, Büyükşehir bağlanmadan önce onayladıkları planlara yönelik ivedi müdahalelerin araştırılmasıyla ilk adımlarından birisini atmıştır. Ankara Metropolitan Alan Kent Bütününe bitişik, Çubuk-1 Barajı Su Toplama Havzası içinde, en değerli tarım havzalarından Çubuk Ovası üzerinde, Kavacık Memba Suyu kaynağı ve Ankara Çayı havzasında, Büyükşehir imar rejiminden kopuk belde belediyeleri olarak gelişmiş ve ülkenin 4. büyük kenti olabilecek büyüklükte bir nüfus projeksiyonu tanımlamış Pursaklar ve Saray Belediyelerince onaylanmış planlara, abartılı nüfus projeksiyonları, tarım ve su havzalarını yok etmesi ve kent bütünü gereklilikleri ile bağdaşmaması gerekçeleri ile müdahale edilmesi, Ankara kenti için oluşturulmaya çalışılan "yerleşme politikası" ve kentsel, çevresel, kültürel ve doğal değerlerin sürdürülebilirliği anlamında önemli bir fikir vermektedir.

Ankara'yı Cumhuriyetin 100. yılına hazırlayacak sürecin, bu planla tanımlanan plan, program ve işlemler ve bu çalışmalar ile belirlenecek diğer eylemlerin bütünlüğünde düşünülmesi gerekmektedir. 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı'nın onayından önce başladığı yukarıda ifade edilen sürecin başarıya ulaşabilmesi, onayın ardından titizlikle izlenip, yönlendirilmesi halinde olanaklıdır.

KAPSAM

23.07.2004 tarih ve 25534 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun Geçici 2. maddesi uyarınca belirlenen Ankara Büyükşehir Belediyesi belediye ve mücavir alan sınırları içinde karar getiren, 15 ilçe, 21 ilk kademe belediyesi ile, 740 mahalle ve 86 orman köyünden oluşmuş yaklaşık 850.000 ha büyüklüğündeki alan, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı’nın kapsamını oluşturmaktadır.

Kanun’un tanımladığı bu kapsam içinde, mevzuatın gerektirdiği ilke ve esaslara uyulması yasal bir zorunluluk olmakla birlikte, planlama çalışması bu gereklilikleri, bir ilkesel bütünlük ve ufuk genişliği içerisinde uygulamayı yönlendirecek stratejik yaklaşımlar bağlamında ele almayı seçmiştir. Yürürlükteki mevzuat ve yeni üretilecek yasal düzenlemeler ile bu planda ortaya koyulan ilke ve stratejiler bir bütün olup, bu plan ve buna bağlı olarak üretilecek tüm alt ölçekli planlarda söz konusu ilke ve stratejilere uyulması gerekmektedir.

2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, Ankara’nın küresel, ülkesel, bölgesel ilişki sistemleri ve ekonomik etkinlik, sosyal yaşam sektörlerine özgü yapısının çözümlenip, yönlendirilmesi anlamında, Kanun’un tanımladığı yetki ve sorumluluk alanı ile sınırlı olmayacak biçimde kurgulanmıştır. Bu nedenle bu plan sonrası yapılacak sektörel planlar, havza planları vb. uygulamaların, sürekli çalışacak bir planlama ofisi bağlamında anılan ufuk genişliklerini de güncelleyerek geliştirmesi, plan kapsamında yapılması beklenen en önemli açılımlardandır.

Bu plan kapsamındaki tüm uygulama ve kentsel gelişmelerde, bir dil-uygulama birliği sağlanması, bunun gerçekleşebilmesine yönelik mekanizmaların oluşturulması esastır.

DAYANAK

23.07.2004 gün ve 25531 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 Sayılı Kanun’un Geçici 1. maddesi "*Büyükşehir belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde büyükşehirin 1/25.000 ölçekli nazım imar plânlarını yapar veya yaptırır*". hükmünü getirmiştir. Bu Kanun maddesi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi’nce anılan Kanun’un yürürlüğe girmesinden önce 1990’lı yılların başından bu yana sürdürülen analiz, tespit ve değerlendirmeler, toplanan bilgi ve belgeler, alınan görüşler, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı’na ilişkin temel dayanağı oluşturmaktadır.

5216 Sayılı Kanun’un Geçici 2. maddesi uyarınca 50 km. yarıçapında bir alanın yeni belediye sınırı olarak hükme bağlanması üzerine, yaklaşık 850.000 ha büyüklüğe ulaşan Ankara Büyükşehir Belediyesi yetki ve sorumluluk alanı, ülkedeki tüm belediyeler içinde, İstanbul dahil, en büyük belediye sınırı haline gelmiştir. Bu sınırlar içerisinde, Ankara Büyükşehir Belediyesi’ne yeni bağlanan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin yapmış oldukları planlar özellikle irdelenmiş ve bir çoğunda açıklama raporu olmayan, yoğunluk kararları net biçimde belirlenmemiş ve yerleşime açılmaması gereken bölgeleri yerleşime açan planlar tespit edilmiştir. Bu plan ve alanlara yönelik müdahalelerde temel dayanak, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararadır. Kentsel, doğal, kültürel ve çevresel değerlerin korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması anlamında aynı kararlı müdahale biçimleri, kentin yerleşik alanı ve bu alanlarda kronikleşen sorunların çözümlenmesi ve Ankara Büyükşehir Belediyesince onaylanmış tüm planların değerlendirilmesi bağlamında da geçerlidir. Gerek bu plan, gerekse bu planın tanımladığı diğer tüm plan, program ve eylemlerde, kent ve kamu yararına bir bakış açısı geliştirilmesi, halk katılımı ve sahiplenmesine yönelik mekanizmaların etkinleştirilmesi, bu doğrultuda eğitim çalışmaları tanımlanması, kısaca planın dayanağının "kamu" haline getirilebilmesi temel esastır.

A.3. VİZYON, HEDEF VE STRATEJİLER

2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı;

"ANKARA 2023" ANKARA VİZYONU olarak; "Doğal, çevresel, tarihi ve kültürel mirasını koruyup, geliştiren; kentsel yaşamın her alanında yüksek kaliteyi kentli yurttaşlara hakça sunan; kentsel karar verme mekanizmalarında katılımcı bir yaklaşım geliştiren; bilim, kültür, hizmet merkezi, dünya kenti, **BAŞKENT ANKARA**³"

biçiminde bir vizyon belirlemiştir.

Bu Vizyona ulaşılabilmesi anlamında, ekonomik, sosyal, mekansal ve kentsel yaşama katılıma yönelik hedefler belirlenmiştir.

1. Başkent Ankara'nın bilim, kültür ve hizmet sektörlerinde uzmanlaşmış, buna dair üstünlükleri güçlendirilen, bilgi üreten, yenilikçi, yaratıcı ve öğrenme-kendini geliştirme kapasitesini sürekli arttıran bir üretim ekonomisiyle, Dünyanın en büyük ekonomiye sahip 70 kenti içerisinde yer almasını sağlamak.
2. Türkiye Cumhuriyeti başkentinin; ulusal canlılığın ve sürekliliğin güvencesi olarak, gerek başkentlik kimliği'ne sahip, temsil, simgesellik, liderlik nitelik ve öğelerini taşıyıp, vurgulayan ve gerekse ülke ve bölgesine hizmet sunan sosyo-ekonomik, kültürel kimlik ve değerlerini güçlendirmek.
3. Nüfus-işgücü dengelerini de kuracak bir biçimde, kentsel altyapı ve kamu kaynaklarını en verimli biçimde kullanacak bütünleşik makroform seçeneklerine yönelmek.
4. Toplumsal yapıda eşitsizlikleri üreten ve arttıran sosyo-ekonomik nedenleri tespit ederek, eşitsizlikleri azaltan, sosyal dışlanma ve kentsel yoksulluğu giderebilecek önlemleri alarak, sosyo-ekonomik açıdan bütünleşme düzeyi yüksek, "hakça" kentsel sistemler oluşturmak.
5. Ankara metropoliten alanında sahip olunan doğal, ekolojik, çevresel, kültürel, tarihi ve kentsel değer ve potansiyelleri; "koruma-kullanma" dengesi içinde koruyup geliştirmek, "yaşam kalitesi artmış", "sürdürülebilir", "daha yaşanabilir", "planlı" yaşam çevreleri oluşturmak.
6. Kentsel yaşamı ve yaşamı oluşturan unsurları kamunun sahiplenmesine olanak sağlayacak, şeffaf, gerçek katılım mekanizmalarını tanımlayan bir biçimde kurgulamak, yönlendirmek.

Yukarıda tanımlanan hedeflere ilişkin stratejiler ise şöyledir.

³, Ankara İl Strateji Planı, 2006, İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği tarafından yapılan çalışmanın belirlediği katılımcı toplantılar sonucu oluşturulmuş "Ankara Vizyonu" referans alınarak dil birliği sağlanmış amaçlanmıştır.

- 1. Dünyanın en büyük ekonomiye sahip 70 kenti içerisinde yer alma hedefindeki Ankara;**
- Ankara kentinin ekonomisini, üretim ekonomisi unsurları ile güçlendirmek, bilişim, yazılım, teknoloji üretim-araştırma, savunma sanayi, optik aletler sektörlerindeki üstünlüklerini güçlendirmek.
 - Bilgi üreten, yenilikçi (innovative), yaratıcı (creative), sürekli öğrenen ve kendini geliştiren bir Başkent'te ekonomiyi kamu kurumlarına bağımlı kırılmalardan kurtararak güçlendirecek yeni gelişme kutup ve sektörleri araştırmak.
 - Üniversite ve bilim kenti Ankara'da teknoloji geliştirme bölgeleri, bilişim merkezleri-vadis, araştırma-geliştirme merkezlerinin etkin şekilde üretim sürecine katılabilmesine yönelik ortamları yaratmak.
 - Ülkede hizmetler sektörünün en gelişmiş sektörel dağılım yapısı sunduğu Ankara'da, kentsel servisleri, eğitim, bilim, sağlık, kültür ve bunlarla ilişkili sektörlerde geliştirecek destek ve yönlendirme mekanizmalarını kurgulamak.
 - Kongre, kültür turizmi ve festivaller, fuarlar, kültürel etkinlikleri güçlendirecek açılımlara olanak sağlamak.
 - İşgücünün verimliliği ve becerisini arttıracak sürekli eğitim faaliyetleri gerçekleştirmek bu amaçla merkezler kurmak.
 - Kadın ve genç nüfus bağımlılık oranını azaltacak, dezavantajlı grupları kent ekonomisi içinde aktif kılacak, istihdam oranını yükseltecek, eğitimden başlayan her tür geliştirme ve destekleme mekanizmasını araştırmak.
 - Kentsel yaşam içindeki tüm aktörlerin yenilikçilik, yaratıcılık ve üretme potansiyellerini arttıracak, farklı düzeydeki işbirliği potansiyellerini araştırmak, sanayi ve hizmetlerin üniversiteler ile birlikte üretebileceği özel mekanizmaların işlevliliğini sağlamak.
 - İmalat sanayi üretimindeki görece zayıflıkları gidererek, Kazan, Elmadağ, Mahmatlı, Akyurt ve Temelli'de farklı uzmanlık, nitelik ve yoğunluklarda nitelikli, uzmanlaşmış, özgün sanayi odaklanmalarına olanak sağlamak, var olan kapasitelerin etkin değerlendirilmesine yönelik önlemler alıp, organize sanayi bölgelerinin doluluk ve üretim kapasitelerini maksimize etmek.
 - Coğrafik açıdan ülke içindeki merkez konumunun yarattığı fırsatları değerlendirecek ulaşım ve lojistik yoğunlaşmalarını özendirme.
 - Başkent Ankara'yı etkin biçimde tanıtır, çekim potansiyelini yükseltecek özel projeleri, tüm toplum kesimlerinin katılım ve katkısıyla gerçekleştirmek.

2. Ülke ve bölgesine hizmet sunan sosyo-ekonomik, kültürel kimlik ve değerleri güçlenmiş, Türkiye Cumhuriyeti Başkenti Ankara;

- Başkentlik İşlevleri olarak tanımlanan, Ankara'ya özgü hizmetlerin ekonomik, sosyal, kültürel, tarihi ve mekansal değerleri ile korunup güçlendirilerek, Başkent Ankara imajını çağdaş yorumlara konu etmek.
- Mali hizmetler sektöründeki istihdam bağlamında ülkenin en öne çıkan kenti olarak Ankara'yı bir finans ve yönetim merkezi olarak geliştirecek, bu niteliğini güçlendirecek kurum ve kuruluşların Ankara'da yer seçmesini sağlamak,
- Ankara'dan ayrılma eğiliminde olan ya da bu biçimde yönlendirilen Başkentlik işlevleri ve Ankara'ya özgü kurum, kuruluş ve değerlerin, Ankara'daki konumlarını koruyarak, etkinlik düzeylerini yükseltmek.
- Başkent Ankara'da kamusal olmayan üretici hizmetlerin etkinlik ve gücünü yükseltecek, sosyal sermaye ve insan sermayesi kapasitelerini arttıracak, eğitsel, kültürel yatırımlar, çalışmalar yapmak, ofis talepleri için farklı potansiyel alanlarda odaklanmaları özendirme.
- Başkentlik kimliği ve değerleri uyarınca kültür kenti Ankara'yı yaratabilecek, kültür endüstrilerinin gelişimine yönelik özel projeler geliştirmek, buna uygun mekansal olanakları sunmak.
- Ulusal canlılığın ve sürekliliğin güvencesi olarak, "öncü-örnek" kent Ankara'nın, yaşamın her alanında ülke ve bölgesine hizmet sunan, model oluşturan yapı ve değerlerinin farkında olarak, bunları güçlendiren, ekonomik, sosyal, mekansal, estetik-plastik içerikli projeler üretebilmesini sağlamak.
- Başkent Ankara'yı sosyo-kültürel ve sosyo-mekansal değerleri ile de, ülke ve bölgesine öncü-örnek oluşturabilecek bir nitelikte geliştirebilmeye yönelik, fiziksel boyutla sınırlı olmayan özel tasarım uygulamaları gerçekleştirmek,
- Cumhuriyetin 100. yılına ülkemizin hazırlanması anlamında Ankara kenti üst ölçek planlama çalışmasının tanımladığı süreci bir model olarak geliştirip, güçlendirmek, diğer ülke kentlerine örnek olmak.
- Eğitim, sağlık, kültür, bilim konularında ülkeye ve bölgesine sunduğu hizmetlerin yüksekliği ile ön plana çıkan Ankara'da anılan sektörlerdeki güçlenmeyi sistematize edip, pekiştirecek planlama ve uygulama çalışmaları gerçekleştirmek.

3. Kentsel altyapı ve kamu kaynaklarını en verimli biçimde kullanacak bütünleşik makroform arayışındaki Ankara;

- 80'li yıllardan bu yana, "ana çanak"ta sıkıştığı ve tanımlanmış odaklara desantraize edilmesi gerektiği yönündeki tespitlere karşın, gerçek bir desantralizasyondan çok bir kentsel yayılma-saçılma yaşayan Ankara'da, kent ve kamu kaynaklarının etkin kullanımına olanak sağlayacak bütünleşik-kompakt makroform seçeneklerini araştırmak.
- Ankara kent bütününden kopuk olarak gelişmiş ve 5216 Sayılı Kanun ile Büyükşehir Belediyesine bağlanmış ilçe ve ilk kademe belediyelerince, tarım topraklarına, su havzalarına yayılan ve abartılı nüfus projeksiyonlarına konu olan plan ve uygulamaların, hangi tür, ölçek ve aşamada olursa olsun, sürdürülebilirlik, koruma, kent ve kamu kaynaklarını etkin değerlendirme, bilimsel-teknik gereklere oturma ilkeleri bağlamında revizyonunu gerçekleştirmek.
- Kent makroformunun kompakt yapısı içinde kronikleşmiş sorun alanlarını tespit ederek, bu bölgelerde özgün müdahale biçimleri, sosyal program ve proje alanları tespit etmek, gerekli kentsel yenileme ve dönüşümleri, gereğinde afet öncelikli proje ve müdahaleleri gerçekleştirmek.
- Kent bütünü içinde tespit edilen sorun alanları ve önerilen özel projeleri, bütüncül bir kentsel yenilenme için fırsat olarak yorumlayarak, kentsel dağılma-yayılmayı engelleyecek yapılaşmaları özendirmek.
- Kentin gelişimine yön verecek tüm planlama ve uygulama çalışmalarında, kamu ve özel nitelikli yatırımlarda, kente ve çevresine etkilerini analiz edecek, kentsel kaynakları ve altyapı yatırımlarını rantabl kullanacak, stratejik kentsel çevresel etki değerlendirmesi analizlerinin yapılmasını sağlamak.
- Kentsel makroform içinde açık-yeşil alan sistemini temel bir unsur olarak kurgulayıp, kent için havalanma koridorları yaratmak, bu sistemi olası afetler için yaratacağı potansiyelleri bağlamında değerlendirmek.
- Parçacı ve noktasal yayılmalarla kentin makroformunu yağ lekesi biçimine sokan eğilimleri engelleyecek, kamu kurumları, geniş alan kullanan entansif kullanışlar, açık yeşil alanlar vb. kullanım kararlarını, makroformun temel unsurları olarak tanımlamak.
- Karışık kullanımları (mixed use); kent makroformunun biçimlenişinde etkin olarak değerlendirilerek, gerilimleri azaltıp, sosyal bütünleşmeyi sağlayacak bir unsur olarak her ölçekteki planda etkin biçimde kullanmak.

4. Eşitsizlikleri azaltan, sosyal dışlanma ve kentsel yoksulluğu giderebilecek önlemleri alarak, sosyo-ekonomik açıdan bütünleşme düzeyi yüksek, "hakça" bir Ankara;

- Toplumsal yapıda eşitsizlikleri ortaya çıkaran nedenleri tespit edecek sosyal araştırma projeleri geliştirilip, uygulanmasını sağlamak.
- Kentsel alan içinde gerçekleştirilecek büyük proje ve uygulamaların ürettiği kentsel rantlar başta olmak üzere, tüm kentsel rantların kente ve kamuya geri dönüşüne ilişkin mekanizmaları araştırmak.
- Sosyal yapıdaki eşitsizliklerin yarattığı gerilimleri en aza indirecek, istihdam arttırıcı, beceri geliştirici, meslek edindirici eğitim ve uygulama projeleri gerçekleştirmek.
- Kentsel yoksulluk ve yoksunlukların ortaya çıktığı bölgelerde, onurlu bir yaşam hakkı için iş ve istihdam olanaklarını arttıran çabalara ilaveten, sosyal yardım projelerini de iş edindirme programlarına entegre biçimde sürdürmek.
- Engellilerin ve tüm dezavantajlı grupların sosyal yaşama uyumu ve katılımı için pozitif ayrımcılık unsurları da içeren özel projeler geliştirmek.
- Kentle bütünleşebilme anlamında sosyal ve ekonomik öncelikli program alanları ve uygulamaları belirleyen kurum-kuruluş ve sivil toplum örgütlerine destek olmak.
- Tüm toplum kesimlerinin farklı nitelikteki barınma gereksinimlerine yanıt verecek konut sunum biçimleri geliştirmek.
- Dar gelirli ve yoksulların barınma hak ve gereksinimlerine yanıt verecek nitelik, büyüklük ve finansman olanaklarında sosyal nitelikli konut edindirme politikaları araştırıp, uygulamak.
- Gereğinde yaşam boyu mülklendirme, gereksinim süresince barındırma vb. yeni barınma modelleri üretecek sosyal konut sunum biçimlerini hayata geçirmek, bu nitelikli çalışmalar yapan kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- Kentsel yerleşik alan içerisindeki yenileme ve dönüşüm projelerini birer mikrokalkınma ve uygarlaşma projesi olarak algılayıp, yorumlayacak, bu alanlar içinde yaşayanların sorun ve barınma gereksinimlerini göz önünde bulundurarak çözümler üretecek çalışmalar gerçekleştirmek.
- Eşitsizliklerin arttığı, kentsel yoksulluğun yüksek oranda yaşandığı gecekondu bölgelerinde, mekansal kaliteyi arttıracak, sosyal donatı gereksinimlerini acilen çözecek, kısa, orta ve uzun erimli sosyo-mekansal politikalar araştırıp uygulamak.
- Toplumla ve kentle bütünleşme sorunu yaşayan kesim ve bölgelerin eğitimsel, kültürel, iletişimsel anlamında sahip olduğu zayıflıkları gidermek.

5. "Yaşam kalitesi artmış", "sürdürülebilir", "daha yaşanabilir", "planlı" Başkent Ankara;

- Doğal, çevresel, ekolojik varlık ve değerlerin mutlak korunmasını sağlayacak, kentleşme politikaları seçmek, gelişmenin tahammül ettiği türden korumayı değil; korumanın izin verdiği bir gelişmeyi esas almak.
- Yaşanabilir, sağlıklı, yaşam kalitesi artmış, kentsel, yarı kırsal ve kırsal yaşam çevreleri oluşturmak.
- Yerleşilebilirlik ilkesi ve kentin ve doğal yapının taşıma kapasitesini göz önünde bulundurarak, tarım topraklarını, su havzalarını, orman alanlarını koruyup, geliştirecek, yapılaşma baskısından uzak tutacak yerleşme sistemleri oluşturmak.
- Taşınmaz kültür ve doğa varlıkları ve sitleri etkin biçimde koruyarak, kentsel yaşamın parçası haline getirecek aktif bir koruma politikası oluşturmak.
- Su kaynakları, sulak alanlar ve sulak sistem unsurlarını koruyup, devamlılıklarını sağlamak. Tüm su yüzey ve varlıklarındaki kirliliği önlenmek, kirlenen kısımların rehabilitasyonuna ilişkin aktif uygulamalar gerçekleştirmek.
- Su havzalarının korunması ve sürdürülebilirliği anlamında ASKİ tarafından bir Su Havzaları Koruma Ana Planı yapılmasını sağlamak.
- Hava kirliliğinin önlenmesine yönelik yerseçimleri, makroform seçeneklerini değerlendirmek.
- Alternatif enerji potansiyellerini (su, güneş, rüzgar vb.) araştırarak, bunların kentsel yaşamın her alanında etkin biçimde kullanılmasını sağlayarak, küresel ısınma yaratan unsurları minimize etmek. Etkin ve verimli bir enerji yönetim politikası tanımlamak.
- Mevzuatta "koruma"ya ilişkin olarak belirlenmiş hükümlere ait gereklilikleri mevzuatla sınırlı kalmamak üzere yerine getirmek. Tüm çevresel, doğal, kültürel değer ve varlıkların aktif olarak korunabilmesine yönelik oluşturulmuş ilke kararları ve benimsenmiş ulusal, uluslararası sözleşme, siyasa, strateji ve ilkeleri hayata geçirmek.
- Kentin mekansal anlamda yayılarak, tarım topraklarını, su havzalarını, orman alanlarını tüketen/tüketme yönündeki gelişme eğilimini sınırlayıp, donduracak yerleşme ve makroform seçenekleri üretmek, bu doğrultuda üretilmiş planları koruma ve sürdürülebilirlik ilkeleri ile revize etmek.
- Kent bütünü ölçeğinde bir dizi sektörel ana plan yapımını sağlayarak, kentsel gelişmeyi bir süreç olarak tanımlamak, bu sürecin yönetimi ve tasarımını gerçekleştirmek.
- Bu plan ilkelerine uyumlu bir biçimde havza bazında nazım plan çalışmaları ile kentsel gelişime yön vermek.
- Afet ve kentsel risklerin giderilebilmesi, yıkıcı etkilerinin en aza indirilebilmesine yönelik özel planlama çalışmaları gerçekleştirmek, her tür ve ölçekteki planda afetlere yönelik hassasiyetlerin hayata geçebilmesine yönelik yeni açılım ve yöntemler geliştirmek.

- Eşik Sentezi, Afet Etki Değerlendirmesi, İmar Haklarının Aktarımı, Risk Bölgeleri belirlenmesi, Afet Destek Merkezleri ve Geçici Barınma Alanları oluşturulması, Stratejik Yapı ve Tesislerin belirlenerek özel plan çalışmalarına konu edilmesi vb. uygulama araçlarıyla kentsel tehlike ve risklerin giderilmesine dair yenilikçi açılımlar üretmek.
- Kentin yerleşik alanlarında afet tehlikeleri ile kentsel risklerin bir arada değerlendirilmesi sonucunda, tehlike ve risklerin kümelendiği alanlarda özgün müdahale biçimleri belirlemek. Afet risklerinin kümelendiği alanlarda "dönüşüm eylem alan planları" gerçekleştirmek.
- Kentsel merkezlerin yapı, dinamik ve sorunlarını algılayıp biçimlendirecek Merkezler Ana Planının yapımını sağlayarak, Merkezi İş Geliştirme Bölgeleri tanımlamak, merkezler ve merkezi iş alanı için özel projeler üretmek.
- Merkezi iş alanı ile bütünleşen stratejik alt merkez alanları oluşturmak, gecekondulu alanları çöküntü bölgeleri ve sorun alanlarında stratejik alt merkez gelişimlerini, kentsel dönüşüm süreçlerinde bir tetikleyici unsur olarak kullanmak.
- Arazi kullanım ve planlama kararları ile ulaşımaya yönelik karar ve stratejilerin bütünlük içinde hayata geçmesini sağlamak, bu amaçla "ulaşım ana planı" hazırlamak.
- Toplutaşım sistemi geliştirilmiş, ulaşım talebini yönetecek bir ulaşım politikası seçimi yapmak.
- Kentsel arsa ve arazi spekülasyonu ve emlak pazarı üzerinden şekillenen bir kentsel ekonomi oluşumunu engelleyecek, planlı ancak belirli sürelerde yerleşime konu edilmemiş alanlara yönelik kaçındırma politikaları araştırmak.
- Bu planın ilke ve esasları ile uyumlu olmak üzere, kentsel ve çevresel etkileri ile kapsamlı analizlere konu edilmiş, sosyal bütünleşme unsurları da içeren, kentsel altyapı, üstyapı ve koruma projeleri ile bir bütün nitelikli toplu konut yatırımlarını özendirmek.
- Ada bazında plan uygulamaları yapılmasını özendirip, parsel bazında uygulamalardan kaçındırarak, etaplama üretmek plan uygulamaları yapmak.
- Yerleşik konut alanlarında yaşam kalitesini arttıracak, kentsel hizmetlerin nitelik ve niceliğini geliştirecek, planlı ancak yapılaşmamış sosyal donatı alanlarının hayata geçmesini sağlayacak, yeni sosyal donatı alanı olarak ve potansiyellerini araştırıp değerlendirecek, kentsel teknik altyapı gereksinimlerini tespit edip, eksiklikleri giderebilecek müdahale biçimleri ve stratejiler geliştirmek.
- Kentsel sosyal donatı standartlarını niteliksel ve niceliksel olarak yükseltecek özel projeler, eylem planları oluşturmak.
- Sürekliliği olan bir kentsel açık-yeşil alan sistemi oluşturarak, bu alanların yönetimine ilişkin bir mekanizma tanımlamak.
- Sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel içerikleriyle yerel kalkınma nitelikli kentsel dönüşüm proje alanlarını nazım plan ölçeğinde belirleyip, kent bütünü gerekleri bağlamında hayata geçirmek.

- Sanayi sektörünün gelişimin, çevresel kentsel değerlere zarar vermeyecek bir türel içerikte teknoloji yoğun bir uzmanlaşmaya ve mekansal seçimlere konu etmek.
- Eğitim, üniversite kenti Ankara'da sanayi üretimini üniversite ile ilişkilendirerek, teknoparklar ve bilişim, araştırma geliştirme nitelikli yatırım ve faaliyetleri özendirme.
- Atıkların yönetiminden, enerji ve suyun dağıtımına, tehlikeli materyallerin taşınması ve dağıtımında, her tür depolama ve aktarma işlemini bir "lojistik" konusu olarak ele alıp, Lojistik Merkezleri oluşturmak, özel lojistik planları yapılmasını sağlamak.
- Özel proje alanları ve planda önerilen özel notasyona sahip alanlarda planlama çalışmaları ile bütünleşen "kentsel tasarım" projeleri üretilmesini özendirme.

6. Katılımcı, şeffaf bir kentsel yaşam ve yönetime sahip Ankara;

- Kentlilerin aktif ve etkin biçimde katılabileceği bir kentsel karar üretme süreci oluşturabilmek adına, Kent Konseyleri ve bunlarla sınırlı kalmayan katılımcı mekanizmalar tanımlayarak, bunların sürekliliğini sağlamak.
- Planlama süreci sonunda askıya çıkarılma sürecine indirgenmiş katılım mekanizmalarını, planlama sürecinin bütününe yayan, sonuç ürünü ilgili yerel yönetimlerin web sayfasından duyuran bir niteliğe kavuşturarak yenilemek.
- Planlama ve imara ilişkin bilgilendirme süreçlerinin elektronik ortamda yapılabilmesini sağlamak.
- Kentin yönetimine dair tüm unsurlarda olduğu gibi imar ve planlamaya dair tüm çalışmaları da şeffaf kılacak mekanizmaları araştırmak, bunları yaygınlaştırmak.
- Tüm kentlilere hak ve sorumluluklar yükleyen "kentli hakları"nı Türkiye Cumhuriyetinin Başkenti Ankara olarak tanımlayıp, uygulayarak diğer ülke kentlerine örnek olmak.
- Büyükşehir bütünündeki tüm planlama ve uygulamalarda dil ve anlayış birliği sağlayabilecek açılımlar geliştirmek. İmar Eşgüdüm Kurulu, Alan Yönetimleri vb yeni örgütlenmeler gerçekleştirmek.
- Büyükşehir Belediyesine yeni bağlanan ilçe ve ilk kademe belediyeleri başta olmak üzere, Ankara Büyükşehir Belediyesi kapsamındaki tüm yerel yönetim birimleriyle, (mahalle muhtarlıkları ve gereğinde site yönetimlerinde de dahil olmak üzere) sürekli ve karşılıklı bir öğrenme süreci haline gelecek eğitim, bilgilendirme çalışmalarına öncelik vermek.
- Toplumsal alanda kent ve çevre bilincinin oluşmasına, arttırılmasına yönelik özel eğitim çalışmaları geliştirmek, buna yönelik gönüllü kuruluşları desteklemek, kentsel çevreyi koruyup geliştiren uygulamaları özendirerek, zarar verenlerden kaçındıracak politikaları hayata geçirmek.